

EŻAMIJIET ANNWALI TAL-LIĊEJ U L-ISKEJJEL SEKONDARJU

Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv
Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni

Il-Hames Klassi

MALTI

L-Oral - Qari

(Karta tal-Eżaminatur)

Isma' lill-kandidati jaqraw din is-silta u staqsi għall-punti ewlenin tagħha jew verżjoni fil-qosor fi kliemhom. Tista' tiegħu l-punti ta' hawn taht bħala gwida biex tara li t-twegibiet tagħhom juruk li jkunu fehm u jafu jinterpretaw it-test.

(4 marki: 2 għall-qari u 2 għall-fehim u l-interpretazzjoni tat-test b'Malti mitkellem tajjeb.)

1

Il-Media fis-Socjetà Maltija

Pajjiżna huwa mogħni bi preżenza kbira ta' *media* u ta' *organizzazzjonijiet* li jmexxuhom. Biżżejjed ngħidu li sa issa għandna tnax-il stazzjon tar-radju bi frekwenza nazzjonali, tnejn u hamsin stazzjon tar-radju tal-komunità u tmien stazzjonijiet tat-televisin. Dawn iċ-ċifri flimkien ifissru stazzjon għal kull 4.5 kilometru kwadru jew għal ftit anqas minn 6,000 ruħ. L-għadd ta' stazzjonijiet mistenni jżid b'riżultat tal-introduzzjoni tat-teknoloġija diġitali.

Il-*media* stampata hija abbundanti: 4 gazzetti ta' kull jum u 12 ta' darba fil-ġimgħa. Il-gazzetti jirriflettu l-kultura bilingwa tagħna, tant li huma kważi maqsuma min-nofs bejn gazzetti bl-Ingliż u oħrajn bil-Malti.

Ma' hafna minnhom qed jiġu ppubblikati u mqassma b'xejn *magazines* ġeneralment *glossy* li huma ffinanzjati mill-għadd kbir ta' reklami li jkollhom. Dawn, flimkien mal-għadd ta' *magazines* oħra lokali u dawk impurtati, iwassal għal ċifra li taqbeż sew l-elf.

– Minn: Il-wiċċ diġitali tal-Mulej

Punti Ewlenin (Gwida)

- Il-preżenza kbira tal-*media* f'pajjiżna u stazzjonijiet tar-radju u t-televisin.
- Il-gazzetti f'Malta.
- Il-*magazines*.

EŻAMIJIET ANNWALI TAL-LIĊEJ U L-ISKEJJEL SEKONDARJU

Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv
Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni

Il-Hames Klassi

MALTI

L-Oral - Qari

(Karta tal-Eżaminatur)

Isma' lill-kandidati jaqraw din is-silta u staqsi għall-punti ewlenin tagħha jew verżjoni fil-qosor fi kliemhom. Tista' tiegħu l-punti ta' hawn taht bħala gwida biex tara li t-twegibiet tagħhom juruk li jkunu fehm u jafu jinterpretaw it-test.

(4 marki: 2 għall-qari u 2 għall-fehim u l-interpretazzjoni tat-test b'Malti mitkellem tajjeb.)

2

Belt Kapitali ta' Emergenza

Birkirkara fil-gwerra ma laqghetx biss refuġjati, li marru fid-djar magħżula mill-kumitat imwaqqaf apposta mill-Gvern. Izda l-biċċa l-kbira tan-nies hasbuha mod ieħor u kienu huma stess, aktarx milli l-Gvern, li għażlu fejn imorru. Min seta' jikri għal rasu hekk għamel, għax il-Malti jgħid: "merqtu u ftietu" u li "hadd ma joqgħod ma' hadd", u għax dak iż-żmien ma tantx kien diffiċli li ssib postijiet vojta fil-kampanja, jiġifieri 'l barra mill-ibliet madwar il-port.

Hafna ohrajn ippreferew li jdeffsu rashom ma' nieshom u qrabathom li kienu joqogħdu 'l bogħod miċ-ċentru tal-periklu. Izda l-Gvern, kif kien dmiru, kellu wkoll il-pjan tiegħu, u bini pubbliku bħal skejjel, teatri, knejjes u każini, ġew imhejjija għar-refuġjati.

L-istorja tar-refuġjati f'Birkirkara hija wahda mill-isbah paġni u mill-aktar interessanti tal-ġrajja tagħha matul it-Tieni Gwerra Dinjija u Birkirkara sthoqqilha tassew l-isem li tawha matul il-gwerra: *Malta's Emergency Capital*.

- Minn: Birkirkara fis-Seklu Ghoxrin.

Punti Ewlenin (Gwida)

- Kif u fejn għażlu li joqogħdu r-refuġjati f'Birkirkara fil-Gwerra.
- Xi ppreferew jagħmlu refuġjati ohrajn.
- L-importanza tal-istorja tar-refuġjati f'Birkirkara fil-Gwerra.

EŻAMIJIET ANNWALI TAL-LIĊEJ U L-ISKEJJEL SEKONDARJ

Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv
Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni

Il-Hames Klassi

MALTI

L-Oral - Qari

(Karta tal-Eżaminatur)

Isma' lill-kandidati jaqraw din is-silta u staqsi għall-punti ewlenin tagħha jew verżjoni fil-qosor fi kliemhom. Tista' tiegħu l-punti ta' hawn taht bħala gwida biex tara li t-twegibiet tagħhom juruk li jkunu fehma u jafu jinterpretaw it-test.

(4 marki: 2 għall-qari u 2 għall-fehim u l-interpretazzjoni tat-test b'Malti mitkellem tajjeb.)

3 Id-Domus Romana

Wara l-perjodu Feniċju u Kartaginiż waslet Malta l-era Rumana. Dan ġara meta fis-sena 218 qabel Kristu, Malta waqgħet taht ir-Rumani u baqgħet hekk sakemm l-Imperu tagħhom sfaħxa.

Fost il-hafna siti arkeoloġiċi Rumani f'Malta nsibu d-*Domus Romana* jew dar Rumana fir-Rabat, li sa ftit ilu konna nafuha bħala l-“Villa Rumana” li proprjament tfisser: dar tal-kampanja. Dan il-bini kien aktarx dar għanja fil-belt kapitali antika ta' Malta. Nafu li n-naħa tar-Rabat fejn illum hemm id-*Domus Romana* kienet tagħmel parti mill-belt antika ta' Malta msejha *Melita*.

Id-dar kienet żgur ta' xi sinjur, jekk mhux ukoll ta' familja b'ċertu poter mogħti mill-Imperatur Ruman innifsu, minhabba li fiha naraw mhux biss arkitettura u mużajk mill-isbaħ, imma wkoll għadd ta' statwi ta' Imperaturi u l-familjari tagħhom.

Originali minnha illum baqa' biss il-pedamenti u l-mużajk. Fuq il-pedamenti reġgħet inbniet parti mid-dar kif ukoll sala li sservi bħala mużew b'kull tip ta' oġġetti tal-epoka.

- Minn kitba ta' Martin Morana

Punti Ewlenin (Gwida)

- Iż-żmien ta' Malta fl-Imperu Ruman.
- Domus (dar) mhux villa (tal-kampanja) għax parti mill-belt antika ta' Malta.
- X'juri li kienet dar tas-sinjuri.
- X'baqa' originali u x'hemm illum.

EŻAMIJIET ANNWALI TAL-LIĊEJ U L-ISKEJJEL SEKONDARJ

Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv
Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni

Il-Hames Klassi

MALTI

L-Oral - Qari

(Karta tal-Eżaminatur)

Isma' lill-kandidati jaqraw din is-silta u staqsi għall-punti ewlenin tagħha jew verżjoni fil-qosor fi kliemhom. Tista' tiegħu l-punti ta' hawn taht bhala gwida biex tara li t-twegibiet tagħhom juruk li jkun fuq fehm u jafu jinterpretaw it-test.

(4 marki: 2 għall-qari u 2 għall-fehim u l-interpretazzjoni tat-test b'Malti mitkellem tajjeb.)

4

Sab Teżor

Inġinier minn Newcastle fl-Ingilterra sar miljunarju bla hsieb meta wiret garaxx b'dak kollu li kien hemm fih, minghand zijuh anzjan li kien jgħix hajja riservata, għalih wahdu. Dan minhabba l-fatt li fil-garaxx kien hemm karozza rari hafna. Il-karozza *Bugatti 57S Atalante*, hi wahda minn sbatax-il wahda biss tat-tip tagħha li kienu ġew mibnija fl-1937. Kien stmat li din il-karozza kellha ġgħib aktar minn tliet miljun Ewro f'irkant.

Minbarra din il-karozza kien hemm ukoll żewġ karoZZi ohra. Wahda *Aston Martin* u l-ohra *Jaguar E-Type*. Imma m'hemmx dubju li l-attrazzjoni prinċipali tal-kollezzjonisti tal-vetturi żgur li kellha tiffoka fuq il-*Bugatti*, li kellha tkun irkantata f'Pariġi, Franza.

Żgur li kellu jkun hemm taqtiegħa harxa għall-akkwist tal-*Bugatti*, kemm mill-mużewijiet kif ukoll minn kollezzjonisti privati. Tabilhaqq iffurtunat min, bla hsieb, spiċċa miljunarju bla tbatija ta' xejn.

- Minn: Il-Paċi Magħkom, Mejju 2009

Punti Ewlenin (Gwida)

- Inġinier li wiret garaxx fejn kien hemm karozza Bugatti rari li tiswa fortuna.
- Kien hemm ukoll karoZZi ohra iżda l-aktar importanti kienet il-Bugatti.
- Fl-irkant kellu jkun hemm taqtiegħa u l-inġinier kien iffurtunat li sar sinjur bla hsieb.

EŻAMIJIET ANNWALI TAL-LIĊEJ U L-ISKEJJEL SEKONDARJU

Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv
Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni

Il-Hames Klassi

MALTI

L-Oral - Qari

(Karta tal-Eżaminatur)

Isma' lill-kandidati jaqraw din is-silta u staqsi għall-punti ewlenin tagħha jew verżjoni fil-qosor fi kliemhom. Tista' tiegħu l-punti ta' hawn taht bħala gwida biex tara li t-twegibiet tagħhom juruk li jkun fuq fehm u jafu jinterpretaw it-test.

(4 marki: 2 għall-qari u 2 għall-fehim u l-interpretazzjoni tat-test b'Malti mitkellem tajjeb.)

5

L-Ippopotamu u l-Fekruna

Il-ferh tal-ippopotamu rnexxielu jibqa' haj wara l-qerda ta' *tsunami* li habat fuq il-kosta tal-Kenja. Dan l-ippopotamu sar haġa wahda ma' fekruna tal-baħar xiha għakka, li kellha aktar minn mitt sena.

Il-ferh tal-ippopotamu, li semmewh Owen, kien ingarr mal-ilmijiet lejn il-baħar. Il-mewġ tat-*tsunami* mbagħad reġa' tellgħu lura l-art, fejn xi haddiema salvawh.

“Haġa li ma titwemminx,” qal dak li jiehu hsieb il-park tal-annimali li hemm fil-qrib. “L-ippopotamu addottatu fekruna tal-baħar li żgur għandha 'l fuq minn mitt sena. Tidher tassew ferhana li tkun omm Owen.”

“Fil-fatt il-ferh kien mitluf għal kollox meta safa mingħajr omm. Beda jfittex xi omm oħra. Il-baħar waddab lil Owen fuq il-fekruna u dan mill-ewwel rabat qalbu magħha. Allahares min jersaq lejn il-fekruna għax isir irrabjat u aggressiv, kif jagħmlu l-frieh tal-ippopotamu kollha biex jiproteġu lil ommhom naturali.”

- Minn: R+M 2000 Aw-Sett 2007.

Punti Ewlenin (Gwida)

- Ferh ta' ippopotamu jsalva f'*tsunami* u taddottah fekruna tal-baħar.
- Semmewh Owen u x'għadda minnu waqt it-*tsunami*
- X'qal dak li jiehu hsieb il-park tal-annimali.
- Il-ferh kellu bżonn omm oħra u jaqbeż għaliha daqslikieku ommu ta' veru.

EŻAMIJIET ANNWALI TAL-LIĊEJ U L-ISKEJJEL SEKONDARJU

Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv
Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni

Il-Hames Klassi

MALTI

L-Oral - Qari

(Karta tal-Eżaminatur)

Isma' lill-kandidati jaqraw din is-silta u staqsi għall-punti ewlenin tagħha jew verżjoni fil-qosor fi kliemhom. Tista' tiegħu l-punti ta' hawn taħt bħala gwida biex tara li t-tweġibiet tagħhom juruk li jkunu fehma u jafu jinterpretaw it-test.

(4 marki: 2 għall-qari u 2 għall-fehim u l-interpretazzjoni tat-test b'Malti mitkellem tajjeb.)

6

L-Awtobijografija

Illum nistghu nirrikonoxxu l-fatt li l-awtbijografija hija ġeneru għalih u jidher ċar li f'Malta dan hu tip ta' kitba li qabad ċertu ritmu.

Min jikteb dan it-tip ta' ktieb ikun qed jikteb fl-ewwel persuna. L-awtur ikun qiegħed jikteb dwar il-hajja tiegħu stess. Dan ma jeskludix li ċerti hwejjeġ mill-hajja ta' dak li jkun jibqgħu mistura għal dejjem. Għalhekk min hu xettiku għal dan it-tip ta' kitba ma jonqosx li johroġ dan il-punt. Hemm imbagħad min isostni li min jikteb awtbijografija jippreżenta ruħu bħala l-eroj tas-sitwazzjoni.

L-awtbijografija m'għandhiex x'taqsam mal-bijografija għax din tal-aħħar hija meta l-awtur jifli u jikteb fuq hajjet haddiehor.

S'issa donnu li f'Malta l-aktar komuni hija l-awtbijografija politika. Dan it-tip ta' awtbijografija jkollu mertu akbar meta d-dokumenti ta' xi istituzzjoni, bħal gvern, ma jkunux aċċessibbli għall-istoriċi.

- Minn: *Il-Fiera Nazzjonali tal-Ktieb* 2008.

Punti Ewlenin (Gwida)

- L-awtbijografija hija ġeneru għalih.
- F'awtbijografija awtur jikteb fuq nnifsu – xi kummenti ohra.
- Fil-bijografija awtur jikteb fuq haddiehor.
- F'Malta aktar komuni l-awtbijografija politika.

EŻAMIJIET ANNWALI TAL-LIĊEJ U L-ISKEJJEL SEKONDARJU

Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv
Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni

Il-Hames Klassi

MALTI

L-Oral - Taħdita

(Karta tal-Eżaminatur)

Dawn li ġejjin mhumienx "il-mistoqsijiet" li l-eżaminatur għandu jistaqsi lill-kandidati. Iżda dawn qed jingħataw bħala gwida jew spunt għad-diskussjoni. Għalhekk l-eżaminatur jista' jfassal mistoqsijiet u kummenti oħra li jistgħu jwasslu għall-istess skop.

(6 marki: 2 marki għat-tagħrif, 2 marki għall-għarfien, 2 marki għall-mod ta' espressjoni bil-Malti)

IL-KULTURA: ASPETTI FOLKLORISTIĊI

- ◆ X'inhum għalik folklor, mhux ta' Malta biss, u semmi xi aspetti folkloristiċi tal-gżejjer Maltin.
- ◆ F'pajjiżna għad hawn xi drawwiet jew aspetti oħra ta' folklor li għadhom hażjin? Tkellem fuq hekk.

J E W

IL-KULTURA: ASPETTI TA' ŻMIENNA

- ◆ X'tifhem b'Kultura Maltija jew Identità Maltija?
- ◆ Mit-tiftix li għamilt f'dan il-qasam tara differenzi bejn il-mod ta' hażja tal-Maltin tal-lum u dawk ta' qabel? Agħti eżempji jew mill-qasam tax-xogħol, jew mill-modi differenti ta' divertiment, jew mill-mod tal-ilbies jew mod ieħor.
- ◆ Jekk inti dilettant tal-mużika, tkun ta' liema tip tkun, jew tal-arti jew inkella tal-isport, tkellem fuq xi haġa minn dawn f'Malta illum.

J E W

LINGWA: ASPETTI STORIĊI U TA' ŻMIENNA

- ◆ Għid fil-qosor fi kliem kif l-ilsien Malti sar il-lingwa li nitkellmu illum.
- ◆ Il-mezzi ta' komunikazzjoni jaffettwaw tajjeb jew hażin lil-lingwa Maltija mitkellma?
- ◆ Taħseb li għandna bżonn indaħħlu kliem ġdid fil-Malti minhabba xejriet godda ta' hażja bħal teknoloġija, sport, jew modi oħra ta' divertiment?
- ◆ Agħti argumenti għala taħseb li t-tagħlim ta' lingwa jew lingwi oħra għadu ta' hteġa għalina l-Maltin illum.

EŻAMIJIET ANNWALI TAL-LIĊEJ U L-ISKEJJEL SEKONDARJU

Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv
Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni

Il-Hames Klassi	MALTI	L-Oral – Qari
-----------------	-------	---------------

(Karta tal-istudenti)

- *Aqra din is-silta u wara agħti l-punti ewlenin tagħha fi kliem.*

(4 marki: 2 għall-qari u 2 għall-fehim u l-interpretazzjoni tat-test b'Malti mitkellem tajjeb.)

1

Il-Media fis-Socjetà Maltija

Pajjiżna huwa mogħni bi preżenza kbira ta' *media* u ta' *organizzazzjonijiet* li jmexxuhom. Biżżejjed ngħidu li sa issa għandna tnax-il stazzjon tar-radju bi frekwenza nazzjonali, tnejn u hamsin stazzjon tar-radju tal-komunità u tmien stazzjonijiet tat-televisin. Dawn iċ-ċifri flimkien ifissru stazzjon għal kull 4.5 kilometru kwadru jew għal ftit anqas minn 6,000 ruħ. L-għadd ta' stazzjonijiet mistenni jiżdied b'riżultat tal-introduzzjoni tat-teknoloġija diġitali.

Il-*media* stampata hija abbundanti: 4 gazzetti ta' kull jum u 12 ta' darba fil-gimgha. Il-gazzetti jirriflettu l-kultura bilingwa tagħna, tant li huma kważi maqsuma min-nofs bejn gazzetti bl-Ingliż u oħrajn bil-Malti.

Ma' hafna minnhom qed jiġu ppubblikati u mqassma b'xejn *magazines* generalment *glossy* li huma ffinanzjati mill-għadd kbir ta' reklami li jkollhom. Dawn, flimkien mal-għadd ta' *magazines* oħra lokali u dawk impurtati, iwassal għal ċifra li taqbeż sew l-elf.

– Minn: Il-wiċċ diġitali tal-Mulej

EŻAMIJIET ANNWALI TAL-LIĊEJ U L-ISKEJJEL SEKONDARJU

Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv
Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni

Il-Hames Klassi

MALTI

L-Oral – Qari

(Karta tal-istudenti)

- *Aqra din is-silta u wara agħti l-punti ewlenin tagħha fi kliemek.*

(4 marki: 2 għall-qari u 2 għall-fehim u l-interpretazzjoni tat-test b'Malti mitkellem tajjeb.)

2

Belt Kapitali ta' Emergenza

Birkirkara fil-gwerra ma laqgħetx biss refuġjati, li marru fid-djar magħżula mill-kumitat imwaqqaf apposta mill-Gvern. Izda l-biċċa l-kbira tan-nies hasbuha mod ieħor u kienu huma stess, aktarx milli l-Gvern, li għażlu fejn imorru. Min seta' jikri għal rasu hekk għamel, għax il-Malti jgħid: "merqtu u ftietu" u li "hadd ma joqgħod ma' hadd", u għax dak iż-żmien ma tantx kien diffiċli li ssib postijiet vojta fil-kampanja, jiġifieri 'l barra mill-ibliet madwar il-port.

Hafna oħrajn ippreferew li jdeffsu rashom ma' nieshom u qrabathom li kienu joqogħdu 'l bogħod miċ-ċentru tal-periklu. Izda l-Gvern, kif kien dmiru, kellu wkoll il-pjan tiegħu, u bini pubbliku bħal skejjel, teatri, knejjes u każini, ġew imhejjija għar-refuġjati.

L-istorja tar-refuġjati f'Birkirkara hija wahda mill-isbah paġni u mill-aktar interessanti tal-ġrajja tagħha matul it-Tieni Gwerra Dinjija u Birkirkara sthoqqilha tassew l-isem li tawha matul il-gwerra: *Malta's Emergency Capital*.

- Minn: Birkirkara fis-Seklu Ghoxrin.

EŻAMIJIET ANNWALI TAL-LIĊEJ U L-ISKEJJEL SEKONDARJU

Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv
Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni

Il-Ħames Klassi

MALTI

L-Oral – Qari

(Karta tal-istudenti)

- *Aqra din is-silta u wara agħti l-punti ewlenin tagħha fi kliem.*

(4 marki: 2 għall-qari u 2 għall-fehim u l-interpretazzjoni tat-test b'Malti mitkellem tajjeb.)

3

Id-Domus Romana

Wara l-perjodu Feniċju u Kartaginiż waslet Malta l-era Rumana. Dan ġara meta fis-sena 218 qabel Kristu, Malta waqgħet taht ir-Rumani u baqgħet hekk sakemm l-Imperu tagħhom sfaxxa.

Fost il-ħafna siti arkeoloġiċi Rumani f'Malta nsibu d-*Domus Romana* jew dar Rumana fir-Rabat, li sa ftit ilu konna nafuha bħala l-“Villa Rumana” li proprjament tfisser: dar tal-kampanja. Dan il-bini kien aktarx dar għanja fil-belt kapitali antika ta' Malta. Nafu li n-naħa tar-Rabat fejn illum hemm id-*Domus Romana* kienet tagħmel parti mill-belt antika ta' Malta msejja *Melita*.

Id-dar kienet żgur ta' xi sinjur, jekk mhux ukoll ta' familja b'ċertu poter mogħti mill-Imperatur Ruman innifsu, minħabba li fiha naraw mhux biss arkitettura u mużajk mill-isbaħ, imma wkoll għadd ta' statwi ta' Imperaturi u l-familjari tagħhom.

Originali minnha illum baqa' biss il-pedamenti u l-mużajk. Fuq il-pedamenti reġgħet inbniet parti mid-dar kif ukoll sala li sservi bħala mużew b'kull tip ta' oġġetti tal-epoka.

- Minn kitba ta' Martin Morana

EŻAMIJIET ANNWALI TAL-LIĊEJ U L-ISKEJJEL SEKONDARJI

Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv
Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni

Il-Ħames Klassi

MALTI

L-Oral – Qari

(Karta tal-istudenti)

- *Aqra din is-silta u wara agħti l-punti ewlenin tagħha fi kliem.*

(4 marki: 2 għall-qari u 2 għall-fehim u l-interpretazzjoni tat-test b'Malti mitkellem tajjeb.)

4

Sab Teżor

Inġinier minn Newcastle fl-Ingilterra sar miljunarju bla hsieb meta wiret garaxx b'dak kollu li kien hemm fih, minghand zijuh anzjan li kien jgħix hajja riservata, għalih waħdu. Dan minhabba l-fatt li fil-garaxx kien hemm karożza rari ħafna. Il-karożza *Bugatti 57S Atalante*, hi waħda minn sbatax-il waħda biss tat-tip tagħha li kienu ġew mibnija fl-1937. Kien stmat li din il-karożza kellha ġgħib aktar minn tliet miljun Ewro f'irkant.

Minbarra din il-karożza kien hemm ukoll żewġ karożzi oħra. Waħda *Aston Martin* u l-oħra *Jaguar E-Type*. Imma m'hemmx dubju li l-attrazzjoni prinċipali tal-kollezzjonisti tal-vetturi żgur li kellha tiffoka fuq il-*Bugatti*, li kellha tkun irkantata f'Pariġi, Franza.

Żgur li kellu jkun hemm taqtiegħa ħarxa għall-akkwist tal-*Bugatti*, kemm mill-mużewijiet kif ukoll minn kollezzjonisti privati. Tabilhaqq iffurtunat min, bla hsieb, spiċċa miljunarju bla tbatija ta' xejn.

- Minn: *Il-Paċi Magħkom*, Mejju 2009

EŻAMIJIET ANNWALI TAL-LIĊEJ U L-ISKEJJEL SEKONDARJI 2010

(Karta tal-istudenti)

- *Aqra din is-silta u wara agħti l-punti ewlenin tagħha fi kliem.*

(4 marki: 2 għall-qari u 2 għall-fehim u l-interpretazzjoni tat-test b'Malti mitkellem tajjeb.)

5

L-Ippopotamu u l-Fekruna

Il-ferh tal-ippopotamu rnexxielu jibqa' haj wara l-qerda ta' *tsunami* li ħabat fuq il-kosta tal-Kenja. Dan l-ippopotamu sar haġa waħda ma' fekruna tal-baħar xiha għakka, li kellha aktar minn mitt sena.

Il-ferh tal-ippopotamu, li semmewh Owen, kien ingarr mal-ilmijiet lejn il-baħar. Il-mewġ tat-*tsunami* mbagħad reġa' tellgħu lura l-art, fejn xi haddiema salvawh.

“Haġa li ma titwemminx,” qal dak li jiehu ħsieb il-park tal-annimali li hemm fil-qrib. “L-ippopotamu addottatu fekruna tal-baħar li żgur għandha 'l fuq minn mitt sena. Tidher tassew ferhana li tkun omm Owen.”

“Fil-fatt il-ferh kien mitluf għal kollox meta safa mingħajr omm. Beda jfittex xi omm oħra. Il-baħar waddab lil Owen fuq il-fekruna u dan mill-ewwel rabat qalbu magħha. Allahares min jersaq lejn il-fekruna għax isir irrabjat u aggressiv, kif jagħmlu l-frieh tal-ippopotamu kollha biex jipproteġu lil ommhom naturali.”

Minn: R+M 2000 Aw-Sett 2007.

(Karta tal-istudenti)

- *Aqra din is-silta u wara agħti l-punti ewlenin tagħha fi kliem.*

(4 marki: 2 għall-qari u 2 għall-fehim u l-interpretazzjoni tat-test b'Malti mitkellem tajjeb.)

6

L-Awtobijografija

Illum nistghu nirrikonoxxu l-fatt li l-awtbijografija hija ġeneru għalih u jidher ċar li f'Malta dan hu tip ta' kitba li qabad ċertu ritmu.

Min jikteb dan it-tip ta' ktieb ikun qed jikteb fl-ewwel persuna. L-awtur ikun qiegħed jikteb dwar il-hajja tiegħu stess. Dan ma jeskludix li ċerti hwejjeġ mill-hajja ta' dak li jkun jibqgħu mistura għal dejjem. Għalhekk min hu xettiku għal dan it-tip ta' kitba ma jonqosx li johroġ dan il-punt. Hemm imbagħad min isostni li min jikteb awtbijografija jippreżenta ruħu bħala l-eroj tas-sitwazzjoni.

L-awtbijografija m'għandhiex x'taqsam mal-bijografija għax din tal-aħħar hija meta l-awtur jifli u jikteb fuq hajjet haddiehor.

S'issa donnu li f'Malta l-aktar komuni hija l-awtbijografija politika. Dan it-tip ta' awtbijografija jkollu mertu akbar meta d-dokumenti ta' xi istituzzjoni, bħal gvern, ma jkunux aċċessibbli għall-istoriċi.

- Minn: *Il-Fiera Nazzjonali tal-Ktieb 2008.*